

2. Кохан С.О. Зарубіжний досвід організації системи контролю. Науковий вісник Академії муніципального управління. 2013. Вип. 2. С. 284–290. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi/Nvamu_upravl_2013_2_35

3. Контроль менеджменту в сучасному державному управлінні: деякі порівняльні практики / пер. з англ. С.Ю. Полянського. Д.: ДФ УАДУ при Президентіві України, Вид-во «Центр економічної освіти», 1999. 258 с.

4. Державний контроль в органах виконавчої влади Словаччини. Президентський контроль : інформ.-аналіт., наук.-метод. бюлетень. 2004. № 4. С. 76–79.

5. Друкер П. Классические работы по менеджменту. Москва : Альпина Паблишер, 2015. 349 с. Загурський О.Б., Король В.С. Концептуальні підходи до розуміння феномену «Публічне управління» // Юридичний науковий електронний журнал, 2020. №4. С.27-30.

6. Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування : Закон України від 15 лип. 1997 р. № 452/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua.

УДК 346.232:338.2

Юник І. Г.

кандидат наук з державного управління, доцент кафедри права і публічного управління

Вінницького державного педагогічного університету імені М. Коцюбинського

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ

ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

У результаті проведеної реформи децентралізації в об'єднаних територіальних громадах з'являються нові можливості для того, щоб здійснювати управління на місцевому рівні, а також ефективно використовувати наявні ресурси. Відповідно до проведеної реформи повноваження, ресурси і відповідальність передаються від центральної

влади до муніципальної влади, оскільки об'єднані територіальні громади мають стати рушійною силою в Україні, основою сильної держави.

Так, у червні 2020 р. Кабінет Міністрів України ухвалив рішення щодо визначення адміністративних центрів та затвердження територій громад областей, внаслідок якого в Україні створено 1469 спроможних територіальних громад, які мають бути здатні самостійно або через відповідні органи місцевого самоврядування забезпечити належний рівень надання публічних послуг.

На сьогодні, в Україні є затверджена методика формування спроможних територіальних громад. Під час формування спроможних територіальних громад мають враховуватися:

- здатність органів місцевого самоврядування вирішувати суспільні питання, які належать до їх компетенції;
- історичні, географічні, соціально-економічні, природні, екологічні, етнічні, культурні особливості розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць;
- розвиток інфраструктури;
- фінансове забезпечення;
- трудова міграція населення;
- результати попередньої оцінки рівня спроможності спроможних територіальних громад;
- оптимальність мережі соціальної інфраструктури та доступність публічних послуг у відповідних сферах [1].

У квітні 2021 р. започаткований і створений портал спроможності громад, де представлена велика інформаційна база, яка дасть змогу реально оцінювати ситуацію в кожній громаді. Показники, представлені на порталі поділені на три групи: демографія, інфраструктурний розвиток і фінансове забезпечення.

Для того, щоб прискорити процес цифровізації регіонів, а також об'єднаних територіальних громад, міністерство цифрової трансформації

запровадило посаду CDTO – заступників із цифрової трансформації. Вони вже є в кожному міністерстві та поступово з'являтимуться в кожній громаді.

Для реалізації інноваційного розвитку об'єднаних територіальних громад важливу роль відводиться стратегічному управлінні, що передбачає визначення таких елементів системи цілей стратегії місцевого розвитку як:

- стратегічне бачення – довгостроковий горизонт (10 – 15 років);
- пріоритети місцевого розвитку – довгостроковий горизонт (10 – 15 років);
- стратегічні цілі – середньостроковий горизонт (3-5 років);
- оперативні цілі – короткостроковий горизонт (1-3 роки).

Загалом до стратегічних та програмних документів соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади належать:

- стратегія розвитку об'єднаної територіальної громади;
- план (програма) соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади;
- інші прогностичні і програмні документи (місцеві програми розвитку) [2].

Досвід європейських країн демонструє, що муніципалітети без наявності стратегічного документа не можуть реалізувати жодний проект, оскільки проекти громади, мають відповідати пріоритетам розвитку вказаної території, визначеним стратегічними документами. Тому відсутність стратегії розвитку є певним стримуючим чинником для розвитку громади.

Стратегія розвитку об'єднаної територіальної громади не має бути всеосяжним документом, який відображає всі соціально-економічні сфери її території. Натомість стратегія розвитку має бути зосереджена на головних, найбільш перспективних напрямках, які виявлені на основі аналізу:

- соціально-економічного потенціалу;

- сильних і слабких сторін внутрішнього середовища території;
- можливих сприятливих чи негативних зовнішніх впливів.

Всі стратегії мають бути розроблені із врахуванням смарт-спеціалізації. Впровадження смарт-спеціалізації у стратегічне планування розвитку об'єднаної територіальної громади здійснюється з метою забезпечення сталого розвитку території, підвищення ефективності управління інноваційними процесами в об'єднаній територіальній громаді, створення сприятливого середовища для інноваційної діяльності, а також підвищення рівня інноваційної та інвестиційної активності території громади. Розроблення стратегій розвитку об'єднаної територіальної громади на засадах смарт-спеціалізації передбачає дотримання таких принципів, як інноваційна спрямованість, відкритість, паритетність, координація, доповнюваність, диверсифікація, вузька спеціалізація [3].

У формуванні та реалізації місцевих стратегій розвитку можуть брати участь члени територіальних громад через громадські приймальні, “гарячий” телефон, опитування, фокус-групи, громадські слухання, робочі і тематичні групи щодо підготовки рекомендацій, інтерактивні теле- і радіо дебати, місцеві референдуми.

На сьогодні, об'єднані територіальні громади не зобов'язана затверджувати місцеву стратегію розвитку. Однак, парламент вже ухвалив у першому читанні проект Закону “Про внесення змін до Закону України “Про засади державної регіональної політики” [4], відповідно до якого впроваджується трирівнева система стратегічного планування: держава – регіон – громада. Ці кроки здійснюються для того, щоб упорядкувати всі стратегії розвитку.

Варто зауважити, що всі 24 області вже розробили та затвердили регіональні стратегії розвитку на період до 2027 року. Ці стратегічні документи вперше в Україні розроблені на основі принципів SMART-спеціалізації

Також значну увагу приділяє стратегічному плануванню в територіальних громадах Міністерство розвитку громад та територій України. Станом на 25.02.2021 р. в Україні вже у 450 громад затверджені відповідні стратегічні документи, а 422 громади – розробляються. Зважаючи на це, Міністерство розвитку громад та територій України ставить перед собою амбітний план: до кінця 2021 р. – 1000 стратегій громад, які мали б відповідати цілям Державної та регіональних стратегій, а у 2022 р. – всі 1438 об'єднані територіальні громади повинні мати оновлені та затверджені Стратегії розвитку [5].

Впровадження стратегічного управління має низку переваг, зокрема:

- є стійкішим інструментом за умови дотримання методики та менш залежним від зміни управлінських команд;
- дозволяє ефективніше використовувати наявні ресурси громади;
- сприяє відходу муніципальних службовців від стандартного мислення та заохочує інноваційні підходи;
- згуртовує громаду навколо цілей її розвитку та сприяє її самоусвідомленню;
- забезпечує умови для доступу громади до кредитних ресурсів та грантів;
- демонструє готовність муніципального керівництва взяти на себе відповідальність за соціально-економічний розвиток територіальної громади;
- є найбільш дієвим інструментом реагування на невизначеність зовнішнього середовища та формування сприятливого місцевого ділового клімату;
- дозволяє підвищити конкурентоспроможність і матеріально-фінансову самодостатність території замість орієнтації на державну допомогу;

- формування конструктивного діалогу органів місцевого самоврядування, державної влади, населення і підприємств, розташованих на території, з метою її розвитку;
- сприяє зміцненню іміджу території у населення і потенційних інвесторів;
- є ефективним засобом лобіювання інтересів території на регіональному і національному рівнях тощо.

Загалом розроблення місцевих стратегій і програмних документів доцільно реалізовувати з дотриманням таких принципів, як об'єктивність, обґрунтованість та доцільність, координація, відкритість та прозорість, паритетність, недискримінація та рівний доступ, ефективність, історична спадкоємність, сталий розвиток.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.04.2015 р. № 214. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-%D0%BF#Text>.

2. Методичні рекомендації щодо формування і реалізації стратегічних і програмних документів соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади. URL: https://ck-oda.gov.ua/docs/2019/03012019_31.pdf.

3. Методика розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації: Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 31.03.2016 р. № 79. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0632-16#Text>.

4. Проект Закону про внесення змін до Закону України “Про засади державної регіональної політики” від 01.04.2021 р. № 5323. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71562.

5. Мінрегіон: працюємо над тим, щоб до кінця року 1000 громад мали власні стратегії розвитку / Офіційний веб-сайт Міністерства. URL: <https://www.minregion.gov.ua/press/news/minregion-praczuuyemo-nad-tym-shhob-do-kinczya-roku-1000-gromad-maly-vlasni-strategiyi-rozvytku>.

УДК 353.1

Конопенко О.П.

кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри права і публічного управління, Вінницького державного педагогічного університету імені М.Коцюбинського

СИСТЕМНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В ДИСКУРСІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Соціально-політичні, економічні процеси, що мають місце в Україні, глобалізація та євроінтеграція вимагають зміни організації, змісту, форм і методів державного впливу на всі елементи суспільства. Вони ставлять перед системою публічного управління якісно нові завдання, які суттєво впливають на процеси її функціонування та розвитку. Тому використання в сучасних дослідженнях публічного управління тільки методології суспільних та юридичних наук не дає надійних, адекватних результатів, які можна було б використовувати в практиці перехідного періоду для вивчення процесів функціонування й розвитку публічного управління.

Залучення системної методології до розгляду функціонування і розвитку публічного управління полягає у визначенні взаємозв'язків і взаємовідносин як між елементами, компонентами та підсистемами публічного управління, так і всією системою публічного управління із суспільством у цілому і можливістю аналізу впливів суспільства на якість її функціонування. Адже саме в контексті такого методологічного напрямку стає можливим визначення протиріч, спровокованих перехідним періодом, та вироблення ефективних рекомендацій щодо їх подолання. В межах такого підходу стає можливим виявлення того, яким чином зовнішнє